

nak dolgozni. Petzhold hasonló műve azonban, habár adatai nem mindig pontosak (nem is rendelkezett oly eszközökkel, mint e mű szerzője), még egy időre szükséges lesz, mert Ausztria és Svájc könyvtáira más forrásunk eddig nincs. Kívánatos, hogy mielőbb megvalósuljon az a hír, hogy Ausztriában is készül a Schwenkeéhez hasonló munka.

H. Á.

Nel giubileo episcopale di Leone XIII. Omaggio della biblioteca Vaticana. Roma, tipografia Vaticana, 1893. 4r.

XIII. Leó pápának tavaly ünnepelt 50 éves püspöki jubileumát — úgy mint 1887-ben a levéltár az áldozárt — megülte a vatikáni könyvtár is. Egy emlékkönyvet adtak ki ez alkalommal a könyvtár tisztviselői, mely valamennyi hivatalnoktól rövidebb-hosszabb közleményeket tartalmaz.

A munkát Cozza-Luzi értekezése nyitja meg, ki a régi Borghese-könyvtár egy kódexét: Petrarca breviariumát ismerteti, s egyik lapját facsimileben is adja. Őt követi Carini, ki Saggio bibliografico dei lavori compilati nella biblioteca Vaticana durante il pontificato di Leone XIII. czimmel kronologikus összeállítását nyújtja mindazon munkáknak, melyek XIII. Leó pápasága alatt eddig megjelentek, s melyek tartalmukat egészben vagy részben a vatikáni könyvtár kincseiből meritették. A magyar irodalom természetesen a Vatikáni Magyar Okirattárral van itt képviselve. Rossi azon gyarapodásokról szól, melyekben a vatikáni könyvtár keresztény archaeologiai múzeuma XIII. Leó alatt részesült. Stevenson beszámol azokról a munkálatokról, melyek Leó pápa parancsa folytán a heidelbergi könyvtár és kéziratok felállítására, rendezésére kerültek, ismeretve magát a könyvtárt és a kéziratokat is. Ugolini a vatikáni levéltár Biblioteca di consultazione-ját ismerteti, melynek leírását e folyóirat 1893. évfolyamában Fraknoi Vilmos közlé. Stornaiolo a vatikáni könyvtár urbino-vatikáni görög szövegű kézíratairól szól, melyekről XIII. Leó meghagyása folytán egy új index is készült. Ulisse de Nunzio a kézirati szlav psalteriumokat ismerteti, facsimile is adja belőlök. Antonio Sacco a vatikáni új Biblioteca Leonina teremtését és berendezését ismerteti, két fénykép és egy alaprajz kíséretében. E termék a Biblioteca di consultazione mellett fekszik, illetve maga e könyvtár is e termék egyikében van elhelyezve. Franco az aquinói Szt.-Tamás műveinek görög fordítását tartalmazó vatikáni kódexekről értekezik, míg Marucchi a Vatikán papyrusainak gyűjteményét ismerteti.

Végezetül — noha sorrendben előbb áll — Calenzio dell'Oratorio értekezéséről szölok, melynek tárgyát a Borghese-könyvtár kézíratainak leírása képezi, melyek XIII. Leó pápa bőkezűsége folytán nemrég a Vatikán tulajdonába mentek át. E kéziratok —

jobban mondva a Borghese-könyvtár históriai kéziratai, mert a többiek a világ minden részébe szóródtak szét — noha a könyvtárhoz tartoznak, a levéltárban vannak elhelyezve, és négy seriesbe sorolva. A Calenzio által 22 különböző osztályba csoportosított kéziratok között összesen 262 van pergamentbe kötve s folyó számmal ellátva. A 16 legdrágább pedig maroquin kötésben van, szám nélkül. A kéziratok között a legérdekesebb egy a X. századból származó evangéliumos könyv 4-rétben, vörös és kék initialisokkal és vörös rubrikákkal. Századok szerint következőleg oszlanak meg: X: 1; XI: 1; XII: 11; XIII: 43; XIV: 233; XV: 46; XVI: 6; XVII: 7; XVIII: 5. A levéltárban elhelyezett kéziratokról a porosz történeti intézet, mely tudvalevőleg annak idején szintén alkudozott a kéziratokra, kimerítő katalogust készített; ha ez megjelenik, e kéziratok használata, melyek Magyarországra is óriási anyagot tartalmaznak, tetemesen meg lesz könnyebbítve. A. A.

Autobiography and Letters of George Henry Pertz.
(*Editor of the «Monumenta Germanica»; Member of the Academies of Berlin, Paris etc.*). Edited by his wife. London, 1893. 8r. 226 l.

Az angol könyvpiaczon egy érdekes könyv jelent meg, mely Pertznek, a híres német könyvtárnoknak önéletrajzát és néhány levelét tartalmazza, özvegye által közrebocsátva. Pertz, ki 1842-től állott Németország második legnagyobb könyvtárának, a berlininek élén, bennünket is közelebből érdekel, a mennyiben hazai tudósainkkal sűrű összeköttetésben állott s úgyszólván ő volt az első német tudós, a ki érdemesnek találta személyes tapasztalatokat szerezni a magyarországi könyvtári viszonyokról. Mint 26 éves fiatal ember, 1821-ben a két Kovachich meghívására Budára jött, megismerkedett Horvát Istvánnal, átkutatta Jankovich Miklós kéziratyűjteményét s buvárlatai eredményéről részletes ismertetést tett közzé az általa szerkesztett Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde VI. kötetében. A Magyar Tudományos Akadémia ezért tizenkét évvel később, 1833. november 15-én külső tagjává választotta.

Pertz önéletrajza e magyarországi útról érdekes feljegyzéseket tartalmaz, melyek hangja elfogulatlanságról és nemzetünk iránt érzett rokonszenvről tesz tanúságot. Ez önéletrajz egyébként a függelékül közölt levelekkel együtt, miket szüleihöz, nejéhez s kora nevezetesebb tudósaihoz: Stein báróhoz, Böhmerhez, Dahmannhoz, Waitzhoz, Lyellhez stb. írt s ezektől kapott, a híres könyvtárnok életpályájának főbb mozzanataiban az általános európai tudományos viszonyokat is megvilágítja, s főleg a Monumenta Germaniae Historicanak, eme világhírű forráskiadásnak történetéhez nyújt sok apró felvilágosító adatot, melynek tudvalevőleg ő